

монополістичних конкурентів значною мірою відсутні засоби і стимули для того, щоб бути технічно прогресивними, а у великих олігополій – вони є.

Література

1. Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності: закон України // Відомості ВР України. – 1992. – № 21.
2. Про природні монополії: закон України // Інвестгазета. – 2012. – № 28.
3. Захарченко В. И. Развитие понятия «рыночная конкуренция» в современной теории управления /В.И. Захарченко, С.И. Чумакова // Analele ASEM (г. Кишинев). – 2013. – №2. – С. 24-28.
4. Захарченко В. И. Стратегическое управление предприятием: уч. пос. / В.И. Захарченко. – Одесса: ОНУМ, 1998. – 36 с.
5. Макконелл Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика; [в 2-х томах] /Р. Макконелл, С. Брю. – М.: Республика, 1992. – 400 с.
6. Мілевський С.В. Моделі аналізу та управління конкурентоспроможністю промислових підприємств : [монографія] /С.В. Мілевський, О.В. Мілов. – Харків: ХНЕУ, 2007. – 156 с.
7. Налівайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку /А.П. Налівайко. – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.
8. Galbraith J. K. American Capitalism. – Boston, 1956. – 256 p.

1. Pro obmezhenya monopolizmu ta nedopushchennya nedobrosovisnoyi konkurentsiyi u pidpryyemnyts'kiy diyal'nosti : Zakon Ukrainy // Vidomosti VR Ukrainy. – 1992. – # 21.
2. Pro pryodni monopoliiyi : Zakon Ukrainy // Ynvesthazeta. – 2012. – # 28.
3. Zakharchenko V. Y. Razvytye ponyatyua «rynochnaya konkurentsiyya» v sovremennoy teoryu upravlenyya /V.Y. Zakharchenko, S.Y. Chumakova // Analele ASEM (h. Kyshynev). – 2013. – #2. – S. 24-28.
4. Zakharchenko V. Y. Stratehycheskoe upravlenye predpryyatyem: [uch. pos.] / V.Y. Zakharchenko. – Odessa: ONUM, 1998. – 36 s.
5. Makkonell R. Ekonomyks: pryntsyry, problemy y polytyka; [v 2-kh tomakh] /R. Makkonell, S. Bryu. – M.: Respublyka, 1992. – 400 s.
6. Milevs'kyu S.V. Modeli analizu ta upravlinnya konkurentospromozhnisty promyslovykh pidpryyemstv : [monohrafiya] /S.V. Milevs'kyu, O.V. Milov. – Kharkiv: KhNEU, 2007. – 156 s.
7. Nalivayko A. P. Teoriya stratehiyi pidpryyemstva. Suchasnyy stan ta napryamky rozvytku /A.P. Nalivayko. – K.: KNEU, 2001. – 227 s.

Рецензент Захарченко В.І., д.е.н., професор Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова

25.03.2014

УДК 331.5:332.1

Антохова Ольга

НЕОБХІДНІСТЬ, СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РИНКУ ПРАЦІ

У статті аналізуються теоретико-методологічні засади трансформаційних змін на регіональному ринку праці згідно вимог до модернізації економіки. Вказується, що важливою характеристикою ринку праці є його функціональність, зміни котрої відображають процеси його реструктуризації. З'ясовано та доведено, що розвиток регіонального ринку праці має відбуватись у тісній взаємозалежності з модернізаційними цілями економіки. Проаналізовано, що детермінації модернізацією економіки трансформаційних змін на регіональних ринків праці повинні враховувати ефекти глобальної дифузії щодо поширення знань, інноваційних технологій тощо.

Ключові слова: регіональний ринок праці, трансформаційні зміни, ринок праці, модернізація.

Антохова Ольга

НЕОБХОДИМОСТЬ, СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСФОРМАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ НА РЕГИОНАЛЬНОМ РЫНКЕ ТРУДА

В статье анализируются теоретико-методологические основы трансформационных изменений на региональном рынке труда в соответствии с требованиями к модернизации экономики. Указывается, что важной характеристикой рынка труда является его функциональность, изменения которой отражают процессы его реструктуризации. Выяснено

и доказано, что развитие регионального рынка труда должно происходить в тесной взаимозависимости с модернизационными целями экономики. Проанализовано, что детерминации модернизации экономики трансформационных изменений на региональных рынках труда должны учитывать эффекты глобальной диффузии по распространению знаний, инновационных технологий.

Ключевые слова: региональный рынок труда, трансформационные изменения, рынок труда, модернизация.

Antokhova Olga

NECESSITY, NATURE AND SIGNIFICANCE TRANSFORMATIONS ON REGIONAL LABOR MARKET

The body of article goes on analyze the theoretical and methodological principles of transformational change on regional labor market as required to modernize the economy. It is emphasizes that an important characteristic of the labor market is its functionality, changes that reflect its restructuring process. It was shown and proven that the regional labor market development should take place in close interdependence with the modernization goals of the economy. The determination of economic modernization transformational changes in regional labor markets should be taken into account the effects of the global diffusion on spreading knowledge and innovative technologies.

Key words: regional labor market, transformations, labor market, modernization.

Постановка наукової проблеми. Нові виклики, які ставить загальноцивілізаційний прогрес перед українським суспільством вимагають розширення підходів до вивчення можливостей використання трудового потенціалу населення. Відтак затребуваними є наукові дослідження трансформацій на регіональних ринках праці, детермінованих новими модернізаційними орієнтирами, що спрямовані на пошук резервів підвищення ефективності зайнятості та одержання економічних і соціальних ефектів для країни в цілому.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства очевидною й надзвичайно гострою потребою та пріоритетним завданням держави є створення нових робочих місць, забезпечення зайнятості населення в умовах трансформаційних змін в економіці.

Аналіз останніх досліджень. Питання впливу модернізації економіки на функціонування ринку праці доволі широко викладено в працях Ю.Амосова, С.Бандура, В.Брича, К.Бужимської, В. Геєця, О.Гришної, С.Дорогунцова, Т.Заяць, Г.Купалової, В.Куценко, Е.Лібанової, Н.Лук'яченко, В.Мандибури, О.Новикової, В.Онікієнка, В.Онищенко, М.Пітюлича, С.Пирожкова, В.Савченка, У.Садової, Л.Семів, С.Трубича, Л.Чернюк, Л.Шевченко, Л.Шевчук та ін. Питання модернізаційного впливу на регіональний ринок праці в Україні розглядалося в працях таких вчених, як О.Амоші, І.Бондар, М.Долішнього, С.Злупка, Є.Качана, А.Колота, А.Чухна, та ін. Водночас поняття «трансформаційні зміни на регіональному ринку праці» та «модернізація економіки» є вкрай важливими в контексті їх теоретико-методологічного обґрунтування, адже їх зміст проливає світло на особливості сучасного ринку праці.

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день понятійно-термінологічний апарат, дотичний до ринку праці загалом та регіонального ринку праці зокрема, а також модернізації економіки є обширним, розвиненим, але в окремих випадках суперечливим. Це засвідчує необхідність уточнення низки термінів і понять, що обумовлена перманентним розвитком національної і регіональних економічних систем. З іншого боку, сучасні законодавчі ініціативи зі спрямованістю на інноваційний розвиток держави, модернізацію її економіки вимагають і зумовлюють трансформації на регіональному ринку праці, які нажалі наразі набувають здебільшого деструктивних ознак. Це вимагає теоретико-методологічного обґрунтування напрямів трансформацій на регіональних ринках праці задля оптимізації їх стимулятивного впливу на модернізацію національної економіки.

Метою статті є обґрунтування необхідності та значення трансформаційних змін та їхній безумовний вплив на функціонування та розвиток регіонального ринку праці.

Виклад основного матеріалу. Вивчення трансформаційних змін ринків в умовах модернізації економіки вочевидь окрім функціональних змін потребує, виходячи з інституційного підходу, врахування і тенденцій його реструктуризації, адже традиційна просторова його вимірність та кон'юнктурна природа (сформована на основі міжсуб'єктної взаємодії) вимагає вивчення його структури, яка може суттєво змінюватись.

Протягом тривалого періоду дослідження ринку праці розроблено ряд його структур, які не тільки позначені відповідними термінами, але й характеризуються глибокими за змістом поняттями. Зокрема, вирізняється організаційно-функціональна структура ринку праці, яка

дозволяє його розподілити на окремі функціональні підсистеми, кожна з яких має своє виняткове призначення і неефективна організація яких веде до регресії ринку загалом. Найчастіше такими підсистемами виділяють систему підготовки кадрів, найм, перепідготовку, підвищення кваліфікації і перекваліфікацію працівників (згідно вимог концепції неперервної освіти [1, 2]) та ін.

Достатня значимість розуміння організаційно-функціональної структури ринку праці не відкидає просторовий його аспект, який хоч і поступово втрачає свою виняткову пріоритетність у силу віртуалізації глобального середовища, у т.ч. сфери соціально-трудових відносин, проте й надалі залишається важливим для наукових досліджень з урахуванням специфіки забезпечення розвитку регіонів в економічному, правовому, культурно-духовному та інших аспектах. Відтак актуальною до вивчення залишається територіальна структура ринку праці, яка є досить складною просторовою системою, адже складається з локального, регіонального, національного і світового (глобального) ринків. Кожен з виділених у цій ієрархії ринків характеризується певними параметрами, які відбивають специфіку відносин, що виникають між основними суб'єктами [3].

Таким чином, перший і досить поширений підхід до розподілу ринку праці в межах держави або регіону – це зовнішній і внутрішній його види. Вищі ієрархічні порядки вимагають концентрації уваги на специфіці вивчення національного або ж регіонального ринку праці. Потреба регіоналізації дослідження сфери організації праці, використання і розвитку трудового потенціалу сьогодні є більш, ніж очевидно. Основні аргументи на користь необхідності вивчення ринку праці у регіональному вимірі представлені в таблиці 1. В основному вони детерміновані регіональною специфікою, а також ефективністю регулювання ринків праці, яка значно посилюється з урахуванням такої специфіки.

Формування регіонального ринку праці обумовлене сформованими системами господарювання, розселення, рівнем розвитку продуктивних сил та виробничих відносин [4]. Тобто згідно тверджень А.В. Ковтун регіональний ринок праці формується вторинно відносно структури регіональної економіки та системи розселення, з чим у принципі ми погоджуємось, хоча й вважаємо, що рівень його розвитку з наслідковими ефектами концентрації трудового потенціалу може спричинити структурні зміни в економіці регіону, а відтак і поступово змінювати територіальну організацію об'єктів соціальної інфраструктури.

Таблиця 1

Обґрунтування потреби вивчення ринку праці та його трансформаційних змін на регіональному рівні

№ з/п	Аргументація потреби вивчення регіонального ринку праці	Труднощі вивчення
1	Регіональна специфіка, зумовлена геополітичними, демографо-міграційними, історико-культурними, економічними, соціальними та іншими чинниками	Необхідність більших ресурсних затрат (у т.ч. часових) для повного бачення регіональної специфіки розвитку ринків праці
2	Процеси децентралізації та деконцентрації державного регулювання	Обмеженість інформаційного забезпечення діяльності профільних місцевих органів державної влади, особливо органів місцевого самоврядування сільських і селищних рад
3	Спроби дерегуляції національної економіки	Помітні деформації ринкових регуляторів, особливо конкуренції, з неможливістю відстеження даних процесів в обліковому аспекті
4	«Наближення» управлінських впливів на ринки праці до населення з можливістю відстеження зворотних реакцій	Ресурсна затратність соціологічних досліджень із нерозвиненою практикою підтримки з боку профільних місцевих органів державної влади та їх авторитетності
5	Долання дисонансів розвитку ринку праці відносно інших регіональних підсистем – економічної, соціальної, освітньої, системи розселення тощо	Обмеженість інформаційного забезпечення (даних офіційної статистики) регіонального розвитку зі сталим поданням співставних показників
6	Розвиток внутрірегіональних агломерацій, метрополійних утворень з потужними «ядрами» ділової активності та значно кращими умовами праці	Часта практика договірних відносин з роботодавцями інших регіонів (або ж правовими нюансами їх реєстрації), що «викривлює» вірність аналізу ситуації
7	Міжрегіональна конвергенція за	Часта неможливість міжрегіональних

	показниками соціально-економічного розвитку через пріоритетне регулювання ринку праці задля ефективізації використання і створення умов розвитку трудового потенціалу	співставлень низки даних офіційної статистики у зв'язку з невчасним їх поданням, відмінностями методичних розрахунків тощо
8	Забезпечення сталого розвитку регіонів з позиції їх самодостатності	Надмірна увага до екологічних аспектів забезпечення сталого розвитку

Таким чином, регіональний ринок праці розглядаємо як відносно самостійну, динамічно взаємодіючу складову регіональної економічної системи, що сформована на основі системних соціально-трудова відносин з приводу створення умов використання і розвитку трудового потенціалу з одержанням натомість очікуваних вигод для його носіїв та покращенням економічного результату для роботодавців.

В управлінському контексті регіональний ринок праці обмежується адміністративними межами відповідної території. У нашому дослідженні це буде *область*. Важливими ознаками регіонального ринку праці при цьому виступають окрім територіальної обмеженості наявність міграційних мереж, центру концентрації трудового потенціалу, механізмів перерозподілу людських ресурсів, а також відповідного інституційного середовища, сформованого суб'єктами господарювання, іншими некомерційними структурами, науковими й освітніми установами, а також органами державної влади (рис. 1). Відтак функціонування регіональних ринків праці регулюється регіональною політикою у цій сфері.

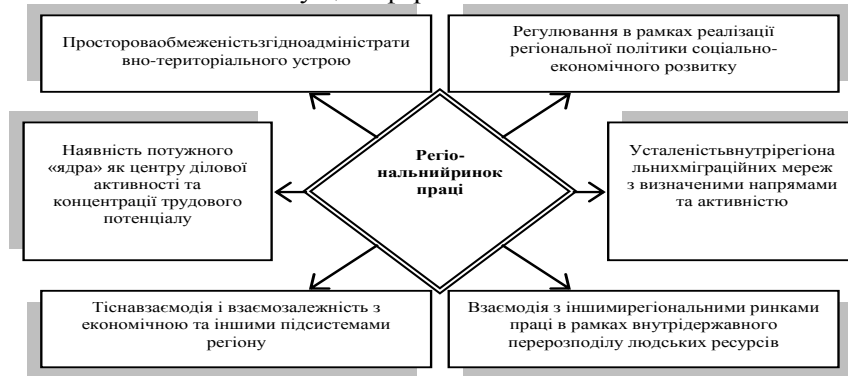

Рис. 1. Основні ознаки регіонального ринку праці

Регіональна політика, об'єднуючи різні за пріоритетністю напрями, ґрунтується на чіткому розділі повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади, діяльність яких забезпечує підвищення рівня соціально-економічного розвитку регіону, ефективне використання його трудового потенціалу і збалансованість територіального ринку праці [5].

Вивчення трансформаційних змін на регіональному ринку праці в умовах модернізації економіки потребує також сутнісного розуміння *модернізації* як такої. Сам термін «модернізація» у перекладі з англійського означає «осучаснення» та передбачає впровадження у суспільство ознак сучасності. П. Штомпка виділяє три основні значення поняття модернізації [6, с. 170-171]:

- синонім усіх прогресивних змін, коли суспільство рухається вперед згідно з прийнятою шкалою змін;
- синонім сучасності, коли йдеться про комплекс соціальних, політичних, економічних, культурних та інтелектуальних трансформацій, котрі мали місце на Заході з XVI ст. і досягнули свого апогею у XIX-XX ст.;
- зусилля слаборозвинених або відсталих суспільств, спрямовані на те, щоб наздогнати провідні, найбільш розвинені країни.

У таблиці 2 показано базову взаємозалежність модернізаційних цілей економіки та розвитку ринків праці з акцентом на регіональні можливості, що засвідчує вагому їх роль для соціально-економічного розвитку держави в цілому на шляху прогресивних змін та наслідкового відображення в якості життя населення.

Таблиця 2

Базові взаємозалежності модернізаційних цілей економіки та розвитку регіональних ринків праці

Модернізація економіки	Детермінації модернізацією ринку праці	Детермінації модернізації ринком праці
- Обґрунтована макроекономічна	- Формування розвинених осередків прикладання праці зі	- Створення конкурентного середовища в апараті

політика	сприятливими умовами	державного управління у системі прийняття ефективних рішень
- Макроекономічна стабільність	- Усталеність формування і використання трудового потенціалу населення	- Функціональність стабілізатора економіки в періоди циклічного чи екзогенно зумовленого спаду
- Економічне зростання	- Забезпечення розвитку трудового потенціалу населення зі стимулюванням високопродуктивної, інноваційної праці	- Розвиток інноваційних, знаннємістких видів економічної діяльності з високим стимулятивним ефектом для загального соціально-економічного поступу країни

Висновки. Процесність модернізації економіки тягне за собою вимушені, часово обумовлені зміни на регіональних ринках праці. Враховуючи структуровану їх природу, виникає явище *трансформації*, що передбачає необхідність раціонального використання трудового потенціалу населення країни. Але на практиці при вирішенні цього питання мають місце небажані соціально-економічні наслідки, породжені передусім розбалансованістю попиту з пропозицією та територіально-галузевими диспропорціями між інвестиціями й освітньо-кваліфікаційною структурою фахівців та робітників у регіонах. До небажаних наслідків належать також явне та приховане безробіття, зниження рівня життя населення, доволі низькі гарантії соціального захисту громадян, неповна зайнятість. У таких умовах з позиції вивчення реальних (нажаль, деструктивних для регіонів України) трансформаційних змін особливої ваги набуває оцінка *ринкової кон'юнктури* та регулювання стану ринку праці з урахуванням кон'юнктурних характеристик, які мають на меті максимально кількісно й якісно забезпечити потребу державних та регіональних ринків праці в працівниках відповідної кваліфікації і задовольнити попит модернізації населення на робочі місця. Кон'юнктурні дослідження дозволяють з більшою достовірністю виявити перспективний розвиток ринку праці, в тому числі – векторність трансформаційних змін задля пришвидшення модернізаційних процесів.

Література

1. Десятов Т.М. Тенденції розвитку неперервної освіти в країнах Східної Європи (друга половина ХХ століття): монографія / Т.М.Десятов. – К.: АртЕк, 2005. – 472 с.
2. Зязюн І.А. Неперервна освіта як основа соціального поступу / І.А. Зязюн // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. Наук. Пр. – К.: Вид. центр НТУ «ХПІ», 2001. – Ч. 1. – С. 15-23.
3. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. Формування регіональних ринків праці / Д.М. Стеченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/98/6781.html>.
4. Ковтун А.В. Геолого-географічний факультет Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ggf-dnu.org.ua/publ/sbornik_konferencii_2007/regionalnij_rinok_praci_struktura_ta_funkciji/10-1-0-397
5. Панасюк І.О. Регіональний ринок праці: зайнятість та безробіття населення / І.О. Панасюк, Н.П. Рябушенко [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/soc.gum/prvse/2011.../3_5.pdf
6. Штомпка П. Социология социальных изменений / П.Штомпка: Пер. с англ.; под ред. В.А. Ядова. – М.: Аспект-Пресс, 1996. – 416 с.

1. Desyatov T.M. Tendentsiyi rozvytku neperervnoyi osvity v krayinakh Skhidnoyi Yevropy (druha polovyna KhKh stolittya): monohrafiya / T.M. Desyatov; [za yabu. N.H. yabushe]. – K.: ArtEk, 2005. – 472 s.
2. Zyazyun I.A. Neperervna osvita yak osnova sotsial'noho postupu / I.A. Zyazyun // Neperervna profesiyna osvita: teoriya i praktyka: zb. Nauk. Pr. – K.: Vyd. tsentr NTU «KhPI», 2001. – Ch. 1. – S. 15-23.
3. Stechenko D.M. Rozmishchennya produktyvnykh syl i rehionalistyka. Formuvannya rehional'nykh rynkiv pratsi / D.M. Stechenko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://library.if.ua/book/98/6781.html>
4. Kovtun A.V. Rehional'nyy rynek pratsi: struktura ta funktsiyi / A.V. Kovtun: Neoloho-heohrafichnyy fakul'tet Dnipropetrovs'koho natsional'noho universytetu imeni Olesya Honchara [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://www.ggf-dnu.org.ua/publ/sbornik_konferencii_2007/regionalnij_rinok_praci_struktura_ta_funkciji/10-1-0-397
5. Panasyuk I.O. Rehional'nyy rynek pratsi: zaynyatist' ta bezrobittya naseleण्या / I.O. Panasyuk, N.P. Ryabushenko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: www.nbu.gov.ua/portal/soc.gum/prvse/

Рецензент Кифяк В.Ф., д.е.н., професор, декан факультету менеджменту, туризму та ресторанного господарства, завідувач кафедри менеджменту і туризму Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, м. Чернівці

3.04.2014

УДК 658.14

Баєв Юрій

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ НА ОСНОВІ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ

У статті запропоновано вирішення проблеми формування достовірної фінансової звітності, що є актуальним в сучасних умовах, а також запропоновано можливі шляхи їх вирішення. Представлена характеристика облікових систем країн, що застосовують нормативно-регульований підхід до розуміння достовірності фінансової звітності, а також характеристика облікових систем країн, що застосовують підхід, заснований на принципі «true and fair view». Автором визначені особливості підходів до визначення достовірності фінансової звітності. Обґрунтовані чинники, що впливають на достовірність фінансової звітності (залежно від середовища виникнення фактора). Представлена класифікація і характеристика спотворень фінансової звітності.

Ключові слова: підприємство, звітність, проблема, фінансова звітність, достовірність, підхід, принцип, інформація.

Баєв Юрій

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА НА ПРЕДПРИЯТИИ НА ОСНОВЕ ЗАГРАНИЧНОГО ОПЫТА

В статье предложено решение проблемы формирования достоверной финансовой отчетности, актуальное в современных условиях, а также предложены возможные пути их решения. Представлена характеристика учетных систем стран, которые применяют нормативно-регулируемый подход к пониманию достоверности финансовой отчетности, а также характеристика учетных систем стран, которые применяют подход, основанный на принципе «true and fair view». Автором определены особенности подходов к определению достоверности финансовой отчетности. Обоснованы факторы, влияющие на достоверность финансовой отчетности (в зависимости от среды возникновения фактора). Представлена классификация и характеристика искажений финансовой отчетности.

Ключевые слова: предприятие, отчетность, подход, принцип, проблема, финансовая отчетность, достоверность, информация.

Baev Yuri

IMPROVING FINANCIAL ACCOUNTING FOR ENTERPRISE BASED FOREIGN EXPERIENCE

In article actual problems of true and fair representation of the financial report are formulated and possible ways of their decision are offered. The characteristics of the accounting systems of countries that use the regulatory adjustment approach to understanding the reliability of financial reporting and accounting systems characteristic of countries that use the approach based on the principle of «true and fair view». Author defines especially the approaches to determine the reliability of the financial statements. Substantiated factors affecting the accuracy of the financial statements (depending on the environment factors). The classification and characterization of misstatement of the financial statements.

Keywords: enterprise, reporting, problem, financial reporting, credibility, approach principle, the information.

Постановка проблеми. В якій би формі не надавалася звітність, яке б не було її наповнення, які б показники не включалися до її складу, всім користувачам потрібна сучасна, достовірна, правдива, повна і порівнянна інформація.

Разом із тим навмисні спотворення фінансової звітності набувають все більш серйозного характеру і призводять до банкрутства великих підприємств. Аудиторські висновки відомих аудиторських фірм не рятують від цього поширеного явища. На початку нинішнього століття чітко проявилася криза бухгалтерського обліку, пов'язана з фальсифікацією публічної фінансової